

1.1 හැඳින්වීම

මිනිසා අකුරු හඳුනා ගත් දින පටන්ම කියවීමට පටන් ගනී. පහ පොත කියවීම පුද්ගලිකව මිනිසාත් පොදුවේ සමාජයත් යහපැවැත්මකින් යුතුව පවත්වාගෙන යාමට බෙහෙවින්ම උපකාරී වේ. අතීතයේ සිට ම කියවීමේ හුරුව මිනිසාට පැවතිය ද එය වඩා පුළුල් වීමට පටන් ගත්තේ ගුට්ටන්බර්ග් විසින් මුද්‍රණ යන්ත්‍රය සොයා ගැනීමෙන් පසුවය.

"වසර 4000කට අධික කාලයක් තිස්සේ පැවත එන "පොත" වූ කලී කදිම සන්නිවේදන මාධ්‍යයකි. එමගින් පණිවිඩ සංඛ්‍යාතමකව දැක්වීමත් ඉන් පසු ඒවා නැවත ඉදිරිපත් කිරීමත් පහසුය." * ¹

"පොත" යන්නට මේ වන විට විවිධ නිර්වචන හා පිළිගැනීම් රාශියක් ඇත. ඒවා නම්,

"කවරයකින් සමන්විත වූ ද, මුද්‍රිත පිටු 49කට නොඅඩු වූ ද, වාර සඟරා නොවූවා වූ ද මුද්‍රිත කඩදාසි ගොනුවකි.

- යුනෙස්කෝ නිර්වචනය -

මුද්‍රිතව හෝ අමුද්‍රිතව හෝ එකට බඳිනු ලැබූ කවරයක් සහිත කඩදාසි ගොනුවකි

- ඔක්ස්ෆර්ඩ් ශබ්ද කෝෂය -

පිටු 08කට වැඩි මුද්‍රිත කඩදාසි ගොනුවකි

- ඉන්දුනීසියාන් පිළිගැනීම -

මේ ආකාරයෙන් ඇති විවිධ නිර්වචන අතර ශ්‍රී ලංකාව තුළ භාවිතා වන නිර්වචන හා පිළිගැනීම් කිහිපයක් ද දැක්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල හා ප්‍රලේඛන සේවා මණ්ඩලයේ පොත් ප්‍රකාශන වැඩපිළිවෙල යටතේ දක්වා ඇති පරිදි මුද්‍රණය කළ පසුව පිටු 49කට හෝ ඊට අඩු පිටු සංඛ්‍යාවකින් යුතු කෘති පොතක් වශයෙන් පිළිගනු නොලැබේ.

¹ බාකර්, රොනල්ඩ් / එස්කාපිඩ්, රොබට්, (1977), පොත් පවස, කොළඹ, අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, පිටුව 02

1976 අංක 06 දරණ මුද්‍රණකරුවන් හා ප්‍රකාශකයන් පිළිබඳ (සංශෝධිත) පනතේ දැක්වෙන පරිදි "පොත" යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ මුද්‍රණය කරනු ලැබූ යම් කාණ්ඩයක්, කාණ්ඩයක කොටසක් හෝ අංශයක්, යම් භාෂාවකින් වූ පත්‍රිකාවක් සහ සංගීතය අඩංගු සෑම කඩදාසියක්, සිතියමක්, සිතියම් සටහනක් හෝ වෙන් වෙන් වශයෙන් මුද්‍රිත හෝ ශිලා මුද්‍රිත සැලැස්මක්ය.

මුද්‍රණාල පිළිබඳ ආඥා පනතේ දැක්වෙන පරිදි මුද්‍රණය කරනු ලැබූ යම් කාණ්ඩයක්, කාණ්ඩයේ කොටසක් හෝ අංශයක් හෝ මුද්‍රිත කඩදාසි රැසක් හෝ එකට බැඳුණු ද්‍රව්‍යයක් හෝ පොත යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ." * ¹

මනුෂ්‍යයාගේ මූලික ම ලක්ෂණයක් වන සන්නිවේදනයේ තවත් මුහුණුවරක් ලෙස පොත් කර්මාන්තය දැක්විය හැකිය. අවුරුදු දහස් ගණනකට වඩා පැරණි, "පොත" යන්න පහළොස්වන සියවසේ දී කාර්මික මුද්‍රණ කටයුතු ඇරඹීමත් සමගම වාණිජමය මුහුණුවරක් යටතේ ඉදිරියට ඇදෙන්නට විය.

"සියවස් ගණනක් තිස්සේ "පොත" වැඩි දියුණු කිරීමට දරණ ප්‍රයත්න වලදී සැලකිල්ල යොමු වූයේ, පොතේ ස්වරූපය, එනම් රෝලක් මෙන් ද සඟල පිටු වශයෙන් ද නැත්නම් පත්‍රිකාවක් ද යන වග, පොත සෑදීමට ගන්නා ලද ද්‍රව්‍ය, එනම් පැපිරස්, පාවිච්චි නැතහොත් කඩදාසි ද යන වග, නැත්නම් පිටපත් ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය, අතින් ලිවීම ද අතින් මුද්‍රණය කිරීම ද ඔෆ්සෙට් කිරීම ද යන වග කෙරෙහිය." * ²

පොතක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ දී එහි අලෙවිය වැඩිකර ගැනීම සඳහා පාඨක ආකර්ෂණය එම ග්‍රන්ථය කෙරෙහි වැඩි වශයෙන් රඳවා තබා ගැනීමට ප්‍රකාශන ආයතන විසින් යොදා ගනු ලබන ක්‍රමවේදයන් "පොත" මගින් නිරූපනය වේ. පොත සැලසුම් කිරීම, චිත්‍ර, පිටකවරය, යොදා ගනු ලබන අකුරු, කඩදාසි ආදී සාධක මෙයට අයත් වේ. එක් අතකට මේ සාධක යොදා ගැනීම හරහා ප්‍රකාශ වන්නේ සෞන්දර්යාත්මක අර්ථ කථනයකි.

¹ දයාරත්, බන්දුල පී', (2006), පොත් ප්‍රකාශනය ව්‍යාපාරයක් වශයෙන්, පන්නිපිටිය, රුවන් ප්‍රකාශන, පිටුව 60

² බාකර්, රොනල්ඩ් / එස්කාපිඩ්, රොබට්, (1977), පොත් පවස, කොළඹ, අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, පිටුව 02